

Udredning af biologiske, sociale og psykologiske årsager til lav fertilitet

Fertilitetsraterne falder globalt, og vi ved endnu ikke hvorfor. Skyldes det kun sociale og psykologiske faktorer, eller er faldende frugtbarhed i befolkningen også en del af problemet? Samtidig ser vi, at en stigende andel af befolkningen aldrig får børn – de forbliver barnløse. Den faldende fertilitet og stigende barnløshed rammer socialt skævt, da det primært er dem med korte uddannelser, der ikke får børn. Dette øger uligheden i samfundet. Hvad kan vi gøre for at vende udviklingen?

Jeg er leder af det EU-støttede forskningsprojekt BIOSFER (*Untangling biologic and social causes of low fertility in modern societies*). I BIOSFER undersøger vi, hvordan sociale, biologiske og psykologiske faktorer kan forårsage lav fertilitet.

I BIOSFER forsker vi interdisciplinært og internationalt med afsæt i unikke og befolkningsbaserede fødselskohorter, herunder den nationale fødselskohorte "Bedre Sundhed i Generationer" (BSIG). Fra 1996 til 2002 rekrutterede BSIG gravide kvinder og deres mere end 100.000 graviditeter fordelt over hele Danmark. Børnene - som nu er unge voksne i 20'erne - er blevet fulgt igennem hele livet. De inviteres nu til at deltage i fertilitetsprojektet BIOSFER. Timingen af BIOSFER er ideel, da vores deltagere er i 20'erne, dvs. har den alder, hvor de for alvor gør sig tanker om børn, karriere, partner mm. Derudover har de den højeste frugtbarhed (biologiske evne til at opnå graviditet/gøre en partner gravid).

I BIOSFER indsamles både spørgeskemainformationer og biologiske prøver fra de unge deltagere i BSIG. Vi spørger bl.a. om fertilitetsintentioner, prioriteringer, ambitioner, uddannelse, livsstil, helbred og partner, seksualitet og kønsidentitet, og vi indsamler biomarkører for frugtbarhed (sædkvalitet, ægreserve og hormoner) for 2500 unge mænd og kvinder.

Vi har marts 2025 fået svar fra knap 30,000 af de unge deltagere fra første spørgeskemarunde. Disse svar giver et unikt indblik i unge danskeres tanker og ønsker om familiedannelse.

Resultaterne er ikke publicerede endnu, men jeg vil med meget stor glæde komme og fortælle jer om de allerførste og meget spændende resultater fra BIOSFER, der kan give Folketingets Sundhedsudvalg et indblik i årsager til de lave fødselstal, herunder:

- Ønsker unge danskere (som er i 20erne) at få børn, og hvis ja, hvor mange og hvornår?
- Hvilke faktorer er vigtige for de unge i beslutningen om, hvornår om de ønsker at få børn?
- Får klimaforandringerne de unge til at overveje ikke at få børn?
- Hvordan mener de unge, at det vil påvirke deres liv at få børn (fx karriere)?
- Hvad er vigtigt for de unge i øjeblikket?

BIOSFER er et ERC Synergy Grant-projekt, der er støttet med 14 millioner EURO fra EU i perioden 2023-2029. Jeg vil gerne vil i dialog med jer i Folketingets Sundhedsudvalg om muligheder for medfinansiering af mit projekt (fra 2029 og frem) samt finansiering af BSIG-kohorten, som er afgørende for, at jeg og andre forskere national og internationalt kan fortsætte vores forskning i årsager til sundhed og sygdom – og lav fertilitet - i et livsforløb.

Bedste hilsner

Professor Cecilia Høst Ramlau-Hansen, MHS, PhD
Aarhus Universitet, Institut for Folkesundhed
Leder af Bedre Sundhed i Generationer (BSIG)
Leder af BSIGs Pubertetskohorte
Leder af BIOSFER-projektet
Leder af PuMa-projektet